EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 5.10.2021.
COM(2021) 606 final

2021/0314 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429, ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Saskaņā ar 395. panta 1. punktu Direktīvā 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu ("PVN direktīva[1]") Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij piemērot īpašus pasākumus, lai atkāptos no minētās direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN uzlikšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Vēstulē, kas 2021. gada 21. aprīlī reģistrēta Komisijā, Latvija pieprasīja atļauju turpināt piemērot pasākumu, ar ko atkāpjas no vispārīgajiem principiem, kuri reglamentē tiesības atskaitīt priekšnodokli par izdevumiem attiecībā uz konkrētiem vieglajiem pasažieru automobiļiem, kurus izmanto ne tikai saimnieciskajai darbībai. Kopā ar pagarinājuma pieprasījumu Latvija iesniedza ziņojumu, kurā ietverts pārskats par piemēroto procentuālo daļu, kas paredzēta attiecībā uz atskaitīšanas tiesību ierobežojumu.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija 2021. gada 10. jūnija vēstulēs informēja pārējās dalībvalstis par Latvijas pieprasījumu. Komisija 2021. gada 14. jūnija vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, kas nepieciešama pieprasījuma izvērtēšanai.

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

PVN Direktīvas 168. un 168.a pantā noteikts, ka nodokļa maksātājam ir tiesības atskaitīt PVN, kas maksājams par pirkumiem, kurus izmanto darījumiem, par kuriem uzliek nodokli. Minētās direktīvas 26. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietverta prasība uzskaitīt PVN, ja nodokļa maksātājs saimnieciskās darbības aktīvus izmanto savām vai sava personāla privātajām vajadzībām vai, plašākā nozīmē, citiem mērķiem nekā savas saimnieciskās darbības vajadzībām. Šāda sistēma ļauj atgūt sākotnēji atskaitīto PVN, kas saistīts ar lietošanu privātajām vajadzībām.

Vieglo pasažieru automobiļu gadījumā šo sistēmu piemērot ir sarežģīti jo īpaši tādēļ, ka ir grūti nošķirt izmantošanu privātajām vajadzībām no izmantošanas saimnieciskās darbības vajadzībām. Ja tiek veikta uzskaite, tās uzturēšana un kontrole ir papildu slogs gan uzņēmumiem, gan pārvaldes iestādēm.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu dalībvalstis ar Padomes atļauju var piemērot pasākumus, lai atkāptos no PVN direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Pamatojoties uz Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429[2] Latvijai patlaban ir atļauts līdz 50 % ierobežot tiesības atskaitīt PVN, kas samaksāts par konkrētu vieglo pasažieru automobiļu iegādi, līzingu, iegādi Kopienas iekšienē un importēšanu, kā arī par izdevumiem, kas saistīti ar šādu automobiļu tehnisko apkopi, remontu un degvielu, ja šie vieglie pasažieru automobiļi netiek pilnībā izmantoti saimnieciskās darbības vajadzībām. Īpašais pasākums arī atbrīvo nodokļa maksātājus no pienākuma šādu vieglo automobiļu izmantošanu ar saimniecisko darbību nesaistītām vajadzībām uzskatīt par pakalpojumu sniegšanu. Īpašais

[1] OV 347, 11.12.2006., 1. lpp.

[2] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2015/2429 (2015. gada 10. decembris), ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 334, 22.12.2015., 15.–17. lpp.).

pasākums attiecas tikai uz vieglajiem pasažieru automobiļiem, kuru atļautais maksimālais svars nepārsniedz 3500 kg un kuros papildus autovadītāja sēdvietai ir ne vairāk kā astoņas sēdvietas. Uz vieglajiem pasažieru automobiļiem, kurus izmanto noteiktā īpašā nolūkā, atskaitīšanas tiesību ierobežojums neattiecas, un uz tiem attieksies parastie noteikumi: atkārtotai pārdošanai, īrei vai līzingam iegādāti vieglie automobiļi; automobiļi, ko izmanto pasažieru pārvadāšanai (piemēram, taksometri) vai preču pārvadāšanai; braukšanas apmācībām paredzēti automobiļi; automobiļi, ko izmanto apsardzes pakalpojumu vai neatliekamās palīdzības sniegšanai; vieglie automobiļi, ko automobiļu tirgotāji izmanto kā demonstrācijas transportlīdzekļus. Padomes Īstenošanas lēmuma (ES) 2015/2429 spēkā esības termiņš ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/1921[3] tika pagarināts līdz 2021. gada 31. decembrim.

Šis Latvijas pieprasījums pagarināt īpašo pasākumu ir pamatots ar tiem pašiem iemesliem, kas norādīti iepriekšējos pieprasījumos. Pieprasījumam ir pievienots ziņojums, kurā iekļauts pārskats par atskaitīšanas tiesībām piemēroto procentuālās daļas ierobežojumu, kā tas prasīts Padomes Īstenošanas lēmuma (ES) 2015/2429 6. panta 2. punktā. Latvija uzskata, ka īpašā pasākuma piemērošanas nosacījumi joprojām ir spēkā un ka piemērotais 50 % ierobežojums joprojām ir atbilstīgs.

Latvija apstiprina, ka īpašais pasākums ļauj atvieglot administratīvo slogu nodokļu maksātājiem un nodokļu administrācijai un ierobežo izvairīšanos no PVN, nepareizi reģistrējot ar saimniecisko darbību saistītus braucienus un nepareizi aizpildītas PVN deklarācijas. Saskaņā ar Latvijas iesniegtajiem datiem 2019. gadā mikrouzņēmumi un MVU veidoja gandrīz 99,7 % no ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem, kas sarežģī nodokļu iestāžu uzdevumu, pārbaudot vieglo automobiļu izmantošanu saimnieciskai darbībai un privātām vajadzībām. No 2021. gada 1. janvāra kopējais komersantu skaits Latvijā ar vienu vai divām vieglajām automašīnām bija 21 739 jeb 82 % no visiem komersantiem, kas reģistrē vieglos automobiļus. Tā kā 99,7 % no visiem operatoriem ir mikrouzņēmumi un MVU, Latvija uzskata, ka lielākā daļa vieglo automobiļu tiek izmantoti privātām vajadzībām. Saskaņā ar sniegtajiem datiem 2020. gadā 87,6 % no visiem komersantiem piederošajiem vieglajiem automobiļiem tika izmantoti ne tikai saimniecisko darbību, bet arī privātām vajadzībām.

Īpašā pasākuma ietekme uz nodokļu maksātāju un nodokļu iestāžu administratīvo slogu bija pozitīva, tādēļ tiek ierosināts piešķirt pasākumu uz vēl vienu ierobežotu laikposmu — līdz 2024. gada 31. decembrim. Pieprasījums pagarināt atkāpes piemērošanas periodu būtu jānosūta Komisijai līdz 2024. gada 31. martam, pievienojot ziņojumu, kurā ietverts pārskats par piemēroto procentuālo daļu.

- **Atbilstība pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Līdzīgas atkāpes saistībā ar atskaitīšanas tiesībām ir piešķirtas citām dalībvalstīm (Igaunijai[4], Ungārijai[5], Horvātijai[6], Polijai[7], Itālijai[8] un Rumānijai[9]).

---

[3] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1921 (2018. gada 4. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429, ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 311, 7.12.2018., 36.–37. lpp.).

[4] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2017/1854 (2017. gada 10. oktobris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2014/797/ES, ar ko Igaunijas Republikai atļauj piemērot pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 265, 14.10.2017., 17.–18. lpp.).

PVN direktīvas 176. pantā noteikts, ka Padome lemj, uz kuriem izdevumiem neattiecas PVN atskaitīšana. Līdz tam dalībvalstīm atļauts saglabāt izņēmumus, kas bija spēkā 1979. gada 1. janvārī. Tādējādi ir vairāki "nogaidoši" noteikumi, kuri ierobežo tiesības atskaitīt PVN attiecībā uz vieglajiem pasažieru automobiļiem.

Neatkarīgi no iepriekšējām iniciatīvām paredzēt noteikumus par to, uz kurām izdevumu kategorijām var attiecināt atskaitīšanas tiesību ierobežojumu[10], šāda atkāpe ir atbilstoša, kamēr tiek gaidīta šo noteikumu saskaņošana ES līmenī.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

PVN direktīvas 395. pants.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Vadoties pēc PVN direktīvas normas, kura ir šā priekšlikuma pamatā, subsidiaritātes principu nepiemēro.

• Proporcionalitāte

Šis lēmums attiecas uz atļauju, ko piešķir dalībvalstij pēc tās pieprasījuma, un tas neuzliek nekādus pienākumus.

Ņemot vērā atkāpes ierobežoto darbības jomu, īpašais pasākums ir proporcionāls izvirzītajam mērķim, proti, vienkāršot nodokļa iekasēšanas procedūru un nepieļaut noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Jo īpaši ņemot vērā iespēju, ka uzņēmumi savu atbildību var deklarēt mazākā mērā un ka pienākums pārbaudīt nobraukumu nodokļu iestāžu vajadzībām rada slogu, 50 % ierobežojuma noteikšana vienkāršotu PVN iekasēšanu un novērstu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, cita starpā izmantojot nepareizu uzskaiti un nepareizi aizpildītas PVN deklarācijas.

• Instrumenta izvēle

Ierosinātais instruments: Padomes Īstenošanas lēmums.

---

5 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1493 (2018. gada 2. oktobris), ar ko Ungārijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 168. un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 252, 8.10.2018., 44.–46. lpp.).

6 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1994 (2018. gada 11. decembris), ar ko Horvātijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 168. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 320, 17.12.2018., 35.–37. lpp.)

7 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1594 (2019. gada 24. septembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2013/805/ES, ar ko Polijas Republikai atļauj ieviest pasākumus, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 168. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 248, 27.9.2019., 71.–72. lpp.).

8 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/2138 (2019. gada 5. decembris), ar kuru groza Lēmumu 2007/441/EK, ar ko Itālijas Republikai atļauj piemērot pasākumus, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 168. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 324, 13.12.2019., 7.–8. lpp.).

9 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2020/1262 (2020. gada 4. septembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2012/232/ES, ar ko Rumānijai atļauj piemērot pasākumus, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 168. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 296, 10.9.2020., 6. lpp.).

10 COM(2004) 728 galīgā redakcija – priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 77/388/EEK nolūkā vienkāršot pievienotās vērtības nodokļa saistības (OV C 24, 29.1.2005., 10. lpp.), atsaukts 2014. gada 21. maijā (OV C 153, 21. 5. 2014., 3. lpp.).

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu atkāpe no kopējiem PVN noteikumiem ir pieļaujama vienīgi ar Padomes atļauju, ko tā ar vienprātīgu lēmumu pieņem pēc Komisijas priekšlikuma. Padomes Īstenošanas lēmums ir vispiemērotākais instruments, jo to var adresēt atsevišķai dalībvalstij.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Šā priekšlikuma pamatā ir Latvijas pieprasījums, un tas attiecas tikai uz šo dalībvalsti.

Neatkarīgu ekspertu atzinums nebija vajadzīgs.

- **Ietekmes novērtējums**

Priekšlikuma mērķis ir vienkāršot nodokļa piemērošanas procedūru, atceļot vajadzību pēc uzskaites par konkrētu vieglo pasažieru automobiļu izmantošanu privātām vajadzībām, un vienlaikus novērst PVN nemaksāšanu nepareizas uzskaites rezultātā. Tādēļ ierosinātais pasākums, iespējams, pozitīvi ietekmēs kā uzņēmumus, tā nodokļu administrācijas. Šo risinājumu Latvija uzskata par piemērotu pasākumu, un tas ir salīdzināms ar citām atkāpēm, kas ir bijušas spēkā pagātnē vai ir spēkā pašlaik.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikumam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības pašu resursiem, ko veido PVN.

5. CITI ELEMENTI

Priekšlikumam ir noteikts termiņš, un priekšlikums ietver turpināmības klauzulu līdz 2024. gada 31. decembrim.

Ja Latvija apsvērtu īpašā pasākuma pagarināšanu vēl pēc 2024. gada, tai kopā ar pagarinājuma pieprasījumu ne vēlāk kā 2024. gada 31. martā būtu jāiesniedz Komisijai ziņojums, kurā ietverts pārskats par procentuālās daļas ierobežojumu.

2021/0314 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429, ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Direktīvu 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu[1] un jo īpaši tās 395. panta 1. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Direktīvas 2006/112/EK 168. un 168.a pantā noteiktas nodokļa maksātāja tiesības atskaitīt pievienotās vērtības nodokli (PVN), kas maksājams par preču piegādēm un pakalpojumu sniegšanu, ko tas izmantojis darījumiem, par kuriem uzliek nodokli. Saskaņā ar minētās direktīvas 26. panta 1. punkta a) apakšpunktu saimnieciskās darbības aktīvu izmantošanu nodokļa maksātāju vai to personāla privātajām vajadzībām vai, plašākā nozīmē, citiem mērķiem nekā savas saimnieciskās darbības vajadzībām, uzskata par pakalpojumu sniegšanu.

(2) Ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429[2] tika atļauts Latvijai līdz 2018. gada 31. decembrim ierobežot atskaitīšanas tiesības līdz 50 % no PVN par tādu vieglo pasažieru automobiļu iegādi, līzingu, iegādi Kopienas iekšienē un importēšanu, kuru atļautais maksimālais svars nepārsniedz 3500 kilogramus un kuros papildus autovadītāja sēdvietai ir ne vairāk kā astoņas sēdvietas, kā arī par izdevumiem, kas saistīti ar šādu vieglo automobiļu tehnisko apkopi, remontu un degvielu. Šī atļauja arī atbrīvo nodokļu maksātājus no pienākuma šādu vieglo automobiļu izmantošanu ar saimniecisko darbību nesaistītām vajadzībām uzskatīt par pakalpojumu sniegšanu.

(3) Ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/1921[3] Īstenošanas lēmuma 2015/2429 spēkā esības termiņš tika pagarināts līdz 2021. gada 31. decembrim.

(4) Latvija 2021. gada 21. aprīļa vēstulē iesniedza Komisijai pieprasījumu par atļauju turpināt piemērot īpašo pasākumu, ar kuru atkāpjas no Direktīvas 2006/112/EK 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta, lai ierobežotu

[1] OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.

[2] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2015/2429 (2015. gada 10. decembris), ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 334, 22.12.2015., 15. lpp.).

[3] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1921 (2018. gada 4. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2429, ar ko Latvijai atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 26. panta 1. punkta a) apakšpunkta, 168. panta un 168.a panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 311, 7.12.2018., 36. lpp.).

atskaitīšanas tiesības par izdevumiem, kas attiecas uz konkrētiem vieglajiem pasažieru automobiļiem, kurus izmanto ne tikai saimnieciskajai darbībai (“pieprasījums”).

(5) Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 395. panta 2. punkta otro daļu Komisija 2021. gada 10. jūnija vēstulē nosūtīja pagarinājuma pieprasījumu pārējām dalībvalstīm. Komisija 2021. gada 14. jūnija vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, ko tā uzskata par vajadzīgu, lai izvērtētu šo pieprasījumu.

(6) Saskaņā ar Īstenošanas lēmuma (ES) 2015/2429 6. panta 2. punkta prasībām Latvija iesniedza ziņojumu, kurā ietverts pārskats par PVN atskaitīšanas procentuālo daļu. Pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, proti, nodokļu pārbaudēs gūto pieredzi un statistikas datiem par pasažieru automobiļu izmantošanu privātām vajadzībām, Latvija apgalvo, ka 50 % ierobežojums joprojām ir pamatots un atbilstošs.

(7) Īpašā pasākuma ietekme uz nodokļu maksātāju un nodokļu iestāžu administratīvo slogu bija pozitīva, tādēļ būtu jāļauj Latvijai turpināt piemērot šo īpašo pasākumu.

(8) Īpašā pasākuma pagarinājums būtu jāierobežo laikā, lai ļautu izvērtēt tā efektivitāti un procentuālās daļas lietderību.

(9) Gadījumā, ja Latvija uzskatīs, ka nepieciešama īpašā pasākuma turpmāka pagarināšana arī pēc 2024. gada, tai līdz 2024. gada 31. martam kopā ar pagarinājuma pieprasījumu Komisijai būtu jāiesniedz ziņojums, kurā ietverts pārskats par piemērojamo procentuālo daļu.

(10) Īpašajam pasākumam būs vien nenozīmīga ietekme uz galapatēriņa posmā iekasētajiem kopējiem nodokļa ieņēmumiem, un tam nebūs nelabvēlīgas ietekmes uz Savienības pašu resursiem, ko veido iekasētais PVN.

(11) Tādēļ būtu attiecīgi jāgroza Īstenošanas lēmums (ES) 2015/2429,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmuma (ES) 2015/2429 6. pantu aizstāj ar šādu:

“*6. pants*

1. Šo lēmumu piemēro no 2016. gada 1. janvāra. Tas zaudē spēku 2024. gada 31. decembrī.

2. Pieprasījumu pagarināt šajā lēmumā paredzēto atļauju Komisijai iesniedz līdz 2024. gada 31. martam, un tam pievieno ziņojumu, kurā ietverts pārskats par 1. pantā noteikto procentuālo daļu.”

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Latvijas Republikai.

Briselē,

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs